डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय, दीक्षाभूमी, नागपूर

अर्थशास्त्र विभाग

संशोधन पद्धती आणि माहिती विश्लेषण विषयावरील कार्यशाळा अहवाल

दिनांक 22, 24 **आणि** 26 **मार्च** 2025 ला "**संशोधन पद्धती आणि माहिती विश्लेषण**" या विषयावर पदव्युत्तर विद्यार्थी आणि संशोधक विद्यार्थी यांच्याकरिता तीन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन **पदव्युत्तर अर्थशास्त्र अध्ययन विभाग** (**स्वायत्त**), **राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर**, **विद्यापीठ**, **नागपूर आणि पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय**, **दीक्षाभूमी**, **नागपूर** यांच्या संयुक्त विद्यमाने पदव्युत्तर अर्थशास्त्र अध्ययन विभाग (स्वायत्त), राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर, विद्यापीठ, नागपूर, अमरावती रोड, नागपूर येथे आयोजित करण्यात आले.

"**संशोधन पद्धती आणि माहिती विश्लेषण**" या विषयावर आयोजित कार्यशाळेचे उद्घाटन **प्रा. डॉ. सत्यप्रिय इंदूरवाडे**, **विभाग प्रमुख व संशोधन केंद्र प्रमुख**, **पदव्युत्तर अर्थशास्त्र अध्ययन विभाग** (**स्वायत्त**) यांच्या हस्ते संपन्न झाला. उद्घाटन सत्राला पदव्युत्तर अर्थशास्त्र अध्ययन विभागातील डॉ. समित माहोरे, डॉ. अपर्णा समुद्र ,डॉ. धीरज कदम, डॉ. हितेश दडमल आणि सर्व घड्याळी तासिका प्राध्यापक आणि पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग, डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी, नागपूर येथील प्रा. प्रभाकर बडोले आणि डॉ. हरीश बावनगडे प्रामुख्याने उपस्थित होते.

दिनांक 22 **मार्च** 2025 ला "**संशोधन साहित्याचा आढावा आणि संशोधनातील अंतर**" या विषयावर (11.00 **ते** 12.30) वाजता **डॉ**, **हितेश दडमल** यांनी पहिल्या सत्रात संशोधन साहित्याचा आढावा कसा करायचा आणि त्याची प्रकरण रूपाने मांडणी कशी करावी याची विस्तृत माहिती दिली. त्याच बरोबर संशोधनातील अंतर कसे समजून घ्यावे. ते समजून घेणे संशोधकांच्या दृष्टीने कसे महत्वाचे आहे यावरील सविस्तर मार्गदर्शन केले.

डॉ. अपर्णा समुद्र यांनी दुसऱ्या सत्रात (12.30 **ते** 1.30) " **संशोधनाची उद्दिष्टे आणि गृहीतकांची सूत्रीकरण**" या विषयावर PPT च्या द्वारे सादरीकरण करून त्यांची मांडणी टप्प्या-टप्प्याने स्पष्ट केली.

तिसऱ्या सत्रात (1.45 **ते** 45 **ते** 2:45) वा. **डॉ हितेश दडमल** यांनी "**नमुना निवड : तंत्र आणि विधी**" या विषयावर PPT च्या सहाय्याने सोदाहरण संशोधन करण्यासाठी नमुना निवड कशी करावी, नमुना निवडीचे तंत्र कोणते इत्यादीचे सखोल सादरीकणाद्वारे विश्लेषण मांडले.

24 **मार्च** 2025 **ला** (11.30 ते 12.30)वा. प्रथम सत्रात "**गृहीतकांचे परीक्षण**" या विषयावर **डॉ. समित माहोरे** यांनी PPT च्या सादरीकरणाच्या साहाय्याने संशोधनात गृहीतकांचे परीक्षण कसे करावे, ते करणे का गरजेचे आहे, यांचे मार्गदर्शन त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनातून केली.

दुसऱ्या सत्रात (12.30 **ते** 1.30) वा. डॉ. धीरज कदम यांनी "**माहिती विश्लेषण पद्धती व विश्लेषणात्मक माहिती विश्लेषण**" या विषयावर PPT सादरीकरणाद्वारे मांडणी केली तर तिसऱ्या सत्रात त्यांनी "**माहिती विश्लेषण पद्धती: अनुमान माहिती विश्लेषण** "या विषयावर मार्गदर्शन केले.

दिनांक 26 **मार्च**, 2025 **ला** पहिल्या सत्रात (11.30 ते 12.30) वा. डॉ. पायल ठवरे यांनी "**संशोधन अहवाल लेखनाची** " या विषयावर PPT सादरीकरणाद्वारे सर्व टप्प्या-टप्प्याने मांडणी केली यात त्यांनी संशोधन अहवाल लिखाण कसे करावे याचे विस्तृत मार्गदर्शन केले.

दुसऱ्या **सत्रात** (12.30 **ते** 1.30) **डॉ. अपर्णा समुद्र** यांनी "**संशोधनात** Excel **चा उपयोग**" या विषयावर मार्गदर्शन करताना Excel sheet कशी तयार करावी, संशोधनात त्याचा काय उपयोग आदी. मुद्द्यांचे विश्लेषण आपल्या मार्गदर्शनात केले.

तिसऱ्या सत्रात (1.45 **ते** 2:45) वा. **डॉ. सुमित माहोरे** यांनी "**प्रश्नावली तयार करणे**" या विषयावर मार्गदर्शन केले. त्यात त्यांनी प्रश्नावली कशी तयार करावी, प्रश्नावली आणि अनुसूची कशाला म्हणतात, त्यात काय समानता आहेत.याविषयी सखोल विश्लेषणात्मक मार्गदर्शन केले.

संशोधन पद्धती आणि माहिती विश्लेषण या विषयावरील कार्यशाळेच्या शेवटी ज्या एम.ए.भाग-1 व एम.ए.भाग-2 तसेच संशोधक विद्यार्थी यांच्यासाठी या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यांचे या कार्यशाळे विषयीचे अभिप्राय घेण्यात आले. यात पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग, डॉ. आंबेडकर महाविद्यालयातील एम ए भाग दोन ची विद्यार्थिनी कु. प्रणिता चव्हाण यांनी आपले मत मांडले. त्यात त्यांनी विद्यार्थ्यांसाठी अशा प्रकारच्या कार्यशाळांची फार गरज असल्याचे तसेच अशा कार्यशाळामुळे विद्यार्थ्यांना संशोधनाची नवी दिशा मिळते व मिळेल त्यासाठी विद्यार्थ्यांनी अशा कार्यशाळांचा लाभ घेणे गरजेचे आहे तसेच अशा कार्यशाळेचे आयोजन प्रत्येक विभागाद्वारे आप -आपल्या विद्यार्थी साठी वेळोवेळी आयोजित करावे असे विचार मांडले.

समारोपय सत्राला **डॉ. सत्यप्रीय इंदूरवाडे, प्राध्यापक विभाग प्रमुख, पीजीटीडी अर्थशास्त्र (स्वायत्त) रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर आणि प्रा. प्रभाकर बडोले आणि डॉ. हरीश बावनगडे पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग, डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय, दीक्षाभूमी, नागपूर** हे मंचावर उपस्थित होते. तर दोन्ही विभागातील सर्व प्राध्यापक कार्यक्रमाला उपस्थित होते. या कार्यशाळेचे सूत्रसंचालन पी.जी.टी.डी. अर्थशास्त्र विभाग येथील **कु. प्राची धूत एम. ए. भाग**-1 यांनी केले तर आभार प्रदर्शन **कु. गौरी शेंद्रे एम. ए. भाग**-1 यांनी केले. कार्यशाळेला **पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय. दीक्षाभूमी, नागपूर आणि पी.जी.टी.डी. अर्थशास्त्र रा.तू.म.नागपूर विद्यापीठ, नागपूर येथील भाग** -1 ,**भाग**- 2 तसेच संशोधक विद्यार्थी मोठ्या संख्येत उपस्थित होते.

नागपूर

पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग

दि. 22/०३/२०२५

डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय, दीक्षाभूमी. नागपूर

Post Graduate Teaching Department of Economics (Autonomous)
Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur
And
Dr. Ambedkar College, Department of Economics, Deekshabhoomi, Nagpur
Three days workshop for PG and Research Students on
Research Methodology and Data Analysis
Date : 22,24 and 26th March 2025
Time from 11.30 am to 2.45 pm

Date	11.30-12.30 p.m.	12.30-1.30 pm	1.45-2.45 p.m.
22.03.2025	Review of literature and finding research gap	Formulation of objectives & Hypothesis	Sampling: Techniques and Methods
	Dr. Hitesh Dadmal	Dr Aparna Samudra	Dr. Hitesh Dadmal
24.03.2025	Testing Hypothesis	Data analysis methods- Descriptive data analysis	Data analysis methods- Inferential data analysis
	Dr. Sanjit Mahore	Dr. Dhiraj Kadam	Dr. Dhiraj Kadam
26.03.2025	Research report writing	Use of Excel in research	Questionnaire designing
	Dr Payal Thaory Madam	Dr Aparna Samudra	Dr. Sanjit Mahore

Workshop Incharge
Dr. Hitesh Dadmal
Dr. Harish Bawangade

Workshop Convener
Prof (Dr) S. H. Induruwade
Principal Dr. Mrs. Deepa Panhekar

Workshop Coordinator
Ms. Prachi Dhoat

GPS Map Camera
Nagpur,Maharashtra,India
Ram Nagar, Nagpur, Maharashtra 440001, India
Lat 21.147230, Long 79.038318
03/22/2025 02:23 pm GMT+05:30
Note : Captured by GPS Map Camera

GPS Map Camera
Nagpur,Maharashtra,India
Ram Nagar, Nagpur, Maharashtra 440001, India
Lat 21.147230, Long 79.038318
03/22/2025 02:23 pm GMT+05:30
Note : Captured by GPS Map Camera

Post Graduate Teaching Department
of Economics (Autonomous)
Dr. Ambedkar College, Deekshabhoomi, Nagpur

Post Graduate Teaching Department of Economics (Autonomous)
Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur
And
Dr. Ambedkar College, Deekshabhoomi, Nagpur
Certificate Of Participation
This certificate is awarded to Mr./Ms. ______ of ______ for his/her active participation in three days workshop for PG and Research Students on Research Methodology and Data Analysis organized by the Post Graduate Teaching Department of Economics, RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY, Nagpur and Dr. Ambedkar College, Nagpur on 22nd, 24th and 26th March, 2025.
DR. S.K.INDURWADE
DR. MRS. DEEPA PANASKAR
DR. HITESH DADMAL

Research Methodology Workshop

Attendance DACN Nagpur

P.G. Dept of Economics DACN, Nagpur Date: 22/03/2025

Sr.No.	Name of student	Class	Date	Signature
1)	[illegible]	[illegible]	22/03/2025	[illegible]
2)	Nakul V. [illegible]	M.A. II Sem	22/03/2025	[illegible]
3)	Gajanan R. [illegible]	—"—	—"—	[illegible]
4)	[illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
5)	[illegible] Wardkar	[illegible]	—"—	[illegible]
6)	[illegible]	M.A. [illegible]	—"—	[illegible]
7)	[illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
8)	[illegible]	[illegible]		[illegible]
9)	Sureshni R. [illegible]	M.A. 2nd Sem	—"—	[illegible]
10)	[illegible]	M.A. 2nd Sem	22/03/2025	[illegible]
11)	[illegible] Raut	M.A. II	—"—	[illegible]
12)	Anjali [illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
13)	[illegible] Chand	M.A. II Sem	22/03/2025	[illegible]
14)	Kamal [illegible]	M.A. II Sem	22/03/25	[illegible]
15)	[illegible]	M.A. II Sem	—"—	[illegible]
16)	Kailash [illegible]	M.A. I Sem	22/03/2025	[illegible]
17)	[illegible]	M.A. II	—"—	[illegible]
18)	[illegible]	M.A. I Sem	22/03/2025	[illegible]
19)	[illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
20)	Sanju [illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
21)	[illegible]	[illegible]	—"—	[illegible]
22)	[illegible]	M.A. II sem	22/03/25	[illegible]
23)	[illegible]	M.A. II Sem	22-3-25	[illegible]

Attendance

24/03/2025

Sr. No.	Name of students	Class	Date	Signature
1)	Gajanan Datta Jadhav	M.A. IV Sem	24 March 2025	[illegible]
2)	Vikas P. Khandare	M.A. 4th Sem	—11—	[illegible]
3)	Piyush U Thakare	M.A. 1st year	—11—	[illegible]
4)	Sanjay R Meshram	M.A. II Sem	24/3/25	[illegible]
5)	Suresh S. Bhalavi	M.A. 2nd Sem	—11—	S. Bhalavi
(6)	Sukeshni N Dongare	M.A. 2nd Sem	—11—	[illegible]
(7)	Pramila A Chauhan	M.A. IInd Sem	24 March 2025	[illegible]
(8)	Prabha Chaudhari	MA. IVth	24 March 2025	[illegible]
(9)	Sandip S Naik	M.A. II Sem	—11—	[illegible]
(10)	Ekta Raut	M.A. II	24/03/25	[illegible]
(11)	Anjali Dukare	—11—	—11—	[illegible]
(12)	Hemlata Chavre	M.A. II Sem	—11—	[illegible]
(13)	Sanjay Wakade	M.A. I	—11—	[illegible]
(14)	Mounika Madavi	M.A. II	—11—	M. Madavi
(15)	Lashank Dhabarde	M.A. Sem IV	—11—	[illegible]
(16)	Sahebrao More	M.A. II	—11—	[illegible]
17)	Komal Kanave	M.A. Sem II	—11—	[illegible]
(18)	Kailash Ingale	M.A. II Sem	—11—	[illegible]
(19)	Pratik V. Jambhulkar	M.A. II	—11—	[illegible]

[illegible]
H.O.D. Dept. of Economics
24/03/2025

POST GRADUATE TEACHING DEPARTMENT OF ECONOMICS (AUTONOMOUS), RTMNU, NAGPUR
&
POST GRADUATE DEPARTMENT OF ECONOMICS DR.AMBEDKAR COLLEGE, DEEKSHABHOOMI, NAGPUR

THREE DAYS WORKSHOP FOR PG AND RESEARCH STUDENTS ON

"RESEARCH METHODOLOGY AND DATA ANALYSIS"

DATE: 22, 24 &26 MARCH 2025 | TIME 11.30 TOA.M. TO 2.45

STUDENTS FEEDBACK FORM

1) Research Methodology & Data Analysis या विषयावरील Workshop बद्दल माहिती कुठून प्राप्त झाली.
   1) our faculty   2) friends   3) self
2) Workshop मध्ये Resource person द्वारे देण्यात आलेली माहिती उपयुक्त आहे का?
   1) yes   2) No   3) Not applicable
3) अशा Workshop ची विद्यार्थ्यांना आवश्यकता आहे का?
   1) Yes   2) No   3) Not applicable
4) Workshop तुमच्या अभ्यासक्रमाशी निगडित आहे का?
   1) Yes   2) No   3) Not applicable
5) विद्यार्थ्यांकरिता अधिक Workshop नियमित झाले पाहिजे का?
   1) Yes   2) No   3) Not applicable
6) Workshop सर्व विद्यार्थ्यांसाठी अनिवार्य असावे का?
   1) Yes   2) No   3) Not Necessary
7) Workshop चा उपयोग तुमच्या Field / Research Project चे कार्य करण्यासाठी फार उपयुक्त आहे का?
   1) Yes   2) No   3) Not Necessary
8) Workshop Attend केल्यामुळे Field / Research Project चे काम सुलभ झाले का?
   1) Yes   2) No   3) Not applicable
9) your opinion about resource person in Workshop.
   1) Good   2) Very Good   3) Excellent
10) Workshop तुम्हाला कसा वाटला
   1) Good   2) Very Good   3) Excellent

11) Say about something about workshop

____

____

____

Date | Students sign and name